

POM1YSU
Kielitietoinen opetus monikielisessä ja
-kulttuurisessa ryhmässä

Luento 2
Eija Aalto – eija.aalto@jyu.fi
Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos

Eija Aalto

POM1YSU Suomen kielen taidoiltaan heterogeenisen ryhmän opettaminen – 4 t luentoa, 6 tuntia itsenäistä työskentelyä

<p>Luento 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Millaisella kielitaidolla luokassa? • Miten päästä kiinni kielitaitoon? <ul style="list-style-type: none"> • Monikielisten oppilaiden koulupolkuja • opetusjärjestelyt 	<p>noin 2 viikon väli</p> 	<p>Luento 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mihin koulun oppiaineet sosiaalistavat? <ul style="list-style-type: none"> • SOPPI-tehtävän purku • Millaisia opetuksen tukitoimia?
--	---	--

Itsenäisesti verkossa: SOPPI-tehtävä
 SOPPI – suomeksi oppimassa: <http://suomeksioppimassa.jyu.fi/>
 → monikielisen oppilaan nahkoihin ja kiinni oppimisen ohjauksen haasteisiin

Teemoja tänään

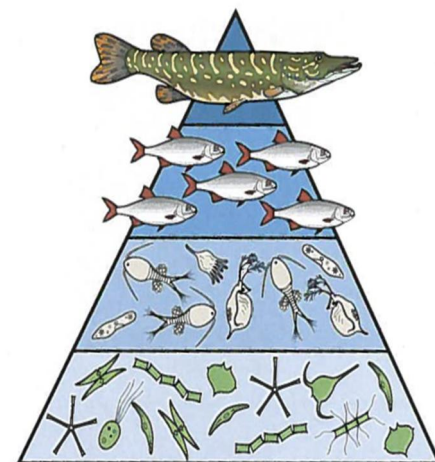
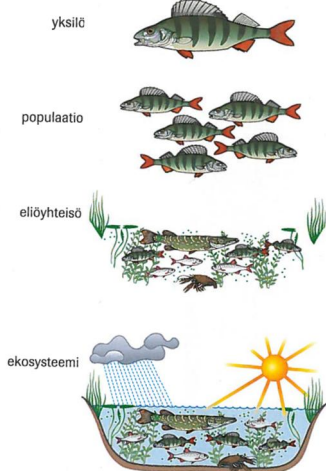
- Tutkitaan ja vertaillaan eri oppiaineiden tekstejä
- Millaista tukea oppimiseen?
  - Pelkistä ydinaines ja oppimisen tavoite
  - Tukea etukäteen
  - Opeta strategioita ja rakenna kielellisiä jatkumoa
    - o lukemisen, kirjoittamisen, puhumisen ja kuuntelemisen tuki
    - o oppimisen tuki luokkatilanteessa: esim. opettajapuhe
  - Sanaston oppimisen tuki

Mihin oppikirjatekstit sosiaalistavat?

- Mikä on tyypillistä biologian, historian ja matematiikan oppikirjateksteille?
  - Millä tavalla ne poikkeavat toisistaan?
  - Mikä on olennaista sisältöä? Miten ja mistä se löytyy?
  - Miten oppilasta pitäisi ohjata niiden opiskelemisessa?

Eija Aalto – eija.aalto@ju.fi

91A Järven ekosysteemiin kuuluvat järven eliöt ja elottoman luonnon ympäristökijät.

91B Järven ekologinen pyramidi. Alimmalla tasolla ovat tuottajat ja seuraavilla tasoilla on kuluttajia eli kasvinsyöjiä ja petoja.

eija.aalto@ju.fi

26 • ELÄMÄÄ SATA VUOTTA SITTEN

Lapsia tarvitaan työntekijöiksi

Sata vuotta sitten perheissä oli paljon lapsia, koska naimisissa olevat naiset syntyivät keskimäärin kahdeksan lasta. Yli 70 prosenttia lapsista syntyi kotona. Vain osa kaupunkilaisista syntyi sairaaloissa, joita massamme oli vielä vähän. Yleisin synnytyspaikka kotona oli kuumaksi lämmitetty sauna, sillä lämmön uskottiin helpottavan lapsen maailmaantuloa. Synnytyksessä äidin apuna oli muita naisia tai kättilö, harvoin lääkäri.

Suureen synnytykseen vaikuttivat useat syyt. Talonpoikais- ja käsityöläisperheissä tarvittiin paljon työntekijöitä, joten suuresta lapsilauamasta oli näille perheille hyötyä. Kaikki lapset eivät kasvaneet aikuisiksi, vaan monet kuolivat ensimmäisinä elinvuosiensaan kulkuteihin, esimerkiksi kurkkumätään. Pienokaisen kuolemaan suhtauduttiin usein rau-

hallisesti, sillä seuraavana vuonna kehdoissa saattoi nalkkuu jo uusi vauva. Lapset merkisivät myös vanhuuden turvaa. Ne vanhuksat, joilla ei ollut sukulaista, joutuivat yleensä asumaan kunnan köyhäntaloon. Syntyvyyttä lisäsi sekin, ettei ehkäisyvälineitä juuri käytetty. Säätäläiset alkoivat käyttää niitä 1880-luvulta lähtien, mutta kansan keskuudessa ehkäisyvälineet yleistyivät vasta 1910-luvulla.

Lasten kasvatua oli ennen ankaraa, ja ruumiillista kuritusta käytettiin paljon. "Joka vitaa säästää,

Sata vuotta sitten kaikille lapsille alettiin antaa kasteen yhteydessä myös sukunimi. Aikaisemmin sukunimen asemasta käytettiin usein vain isän nimeä, jolloin tyttären nimenä saattoi olla vaikkapa Liisa Malin tytär. Myös uusia etunimiä olettiin käyttöön: esimerkiksi Aino ja Tapio keksittiin Kalevalasta. Albert Edelfeltnin maalaus *Ristiäis* saatto vuodelta 1880.

Säätäläisrouva on tullut kylään talonpoikaistaloon. Pieni piikatyttö tarjoilee rouvalle kahvileipää. Arvid Liljelundin maalaus *Ristiäiset* vuodelta 1880.

se lastaan vihaan", sanottiin. Lasten piti totella aikuisia ja teiniä jopa omia vanhempiaan. Hei kun lapset oppivat kävelemään, heidät laitettiin yleensä työhön. Jo nelivuotias kykeni käymään marjassa tai paimentamaan kanoja. Työtehtävät jaettiin sukupuolen mukaan: tytöt tekivät esimerkiksi navettaäitiä ja pojat hakkasivat polttopuita.

Perheen toimeentulon takia monet lapset liitetettiin jo 12-vuotiaina toisiin kodin ulkopuolelle. Työistä saattoi tulla maaseudulla herrasväen lasten hoitajia, kaupungissa lehdennyjiä. Lapsityövoimaa käytettiin myös metsätöissä ja tehtaissa. 1800-luvun lopulla lakeja muutettiin niin, ettei alle 12-vuotiaita voitu enää käyttää kodin ulkopuolisessa palkkatyös-

Vaikka monet lapset joutuivat tekemään töitä pienestä iästä, heille ja ikänsä myös leikkimiseen. Suosittuja leikkejä olivat sokko, hippa ja kottelkit. Yhdessä rakennettiin lumimäntöjä ja havumäntöjä. Leikkikalut olivat yleensä kottekoisia, mutta jollakin oli myös laupasta ostettuja leluja, kuten nukkeja ja tinsasotilaita. Albert Edelfeltnin maalaus *Leikkivä poika rannalla* vuodelta 1884.

Morsiamet käyttivät ennen mustaa häppukua. Vanhemmat vaikuttivat yleensä lastensa aviopuolison valintaan, jossa rakkautta läheämpö valintaperuste oli morsiamen tai sulhasen työkky. Avioliitot solmittiin koto elämän kestäviksi, avioerot ja "avoliitot" olivat erittäin harvinaisia. Kuvassa talonpoikaismorsiuspari Pohjanmaalta vuodelta 1894.

si, niin kuin oli alhaisemmin tehty. Monet vanhemmat pitivät lastensa työntekoa niin tärkeänä, etteivät siksi laittaneet heitä edes kansakouluun.

Omavaraistaloudesta siirrytään rahatalouteen

Suomen teollistumisen myötä omavaraistaloudesta siirryttiin rahatalouteen. Käteisen rahan käyttö yleisty hitaasti 1860-luvulta lähtien erityisesti sahaja paperiteollisuuden nousun johdosta. Markkojen ansiosta koteihin hankittiin uusia tavaroita, ihmisten ruokavalio monipuolistui ja vaatetus parani.

Metsänmyynnistä saadut rahat muuttivat talonpoikien elämää. Pirteitä alkoivat valaista ööylamput, ikkunoihin ostettiin verhot, lattiat peitettiin räsymattoilla ja kamarin seinät tapetoitiin kuvioidulla pahlavilla. Keinutuoli ja kaappikehlo täydensivät sisustusta. Moneen kotiin tilattiin sanomalehti, jota saatettiin käyttää myös tapettina. Jokaiselle ruokailijalle keuhettiin pöytäin haarukka ja veitsi. Sinkkiin pedatut lakat ja tyyryllinat paransivat hygieniaa, koska niitä voitiin pestä useasti.

Hakku- ja uittotyöt toivat myös maaseudun ulattomalle väestölle ansiotuloja. Heidänkin astakaappeihinsa ostettiin posliiniset kahvikupit, ja emäntä saattoi saada ompelukoneen. Kotitekoisten vaatteiden tilalle tulivat tehdasvalmisteiset puuvut. Kun kauppoihin alkoi virrata halpaa puuvillakangasta, yleisty alusvaatteiden käyttö. Alkaisemmin niitä ei käytetty, kylmällä ilmalla vedettiin vain useampia vaatekerroja päällekkäin.

Kansan eli maalaisten ja työväestön ruokaturmukset alkoivat vähitellen muuttua. Arkin syötiin puuroja, vellejä, leipää, perunoita ja suolakalaa. Ruokajuomana oli piimä tai kalja. Utta oli se, että tuore liha syrjäytyi vähitellen suolatun lihan, sekaleipä ruisleivän ja maito piimän. Ruokapöytäin ilmes-päi voitakin. Kahvin juonti, sokerin käyttö ja vehnä-

153

Jäsennä tietoa ja tavoitteita: Mikä on ydinainesta?

Mikä tietoa-aineesta on...

- lisätietoa (*nice to know*)?
- hyödyllistä tietoa (*should know*)?
- välttämätöntä ydinsisältöä kaikille (*must know*)?

Millä tavalla tiedon käsittely kehittää ajattelun ja opiskelun taitoja?

Eija Aalto – eija.aalto@ju.fi

Tukitoimia etukäteen

Oppimistaitojen ohjausta
kuuriluontoisesti

- Tukiopetusta ennen uuden asian opettamista luokassa
  - tärkein materiaali etukäteen tutustuttavaksi
  - avainsanat käsitekartassa tai visuaalisessa kuviossa → käsitteiden väliset suhteet näkyviin
    - kääntäminen etukäteen omalle äidinkielelle (oma äidinkieli ajattelun kielenä?)
  - kieliavustajan tai koulunkäynnin ohjaajan tuki
  - motivointi tekemään työtä etukäteen
    - pärjääminen luokassa → hyvä itsetunto
    - tärkeää, että oppilas itse etsii ja kirjoittaa sanoja
- Oppimissuunnitelmat → eriyttäminen
  - "kaikille opetettava kaikki"-asenne ei realistinen!
  - ydinaineksen selkeyttäminen ja osoittaminen

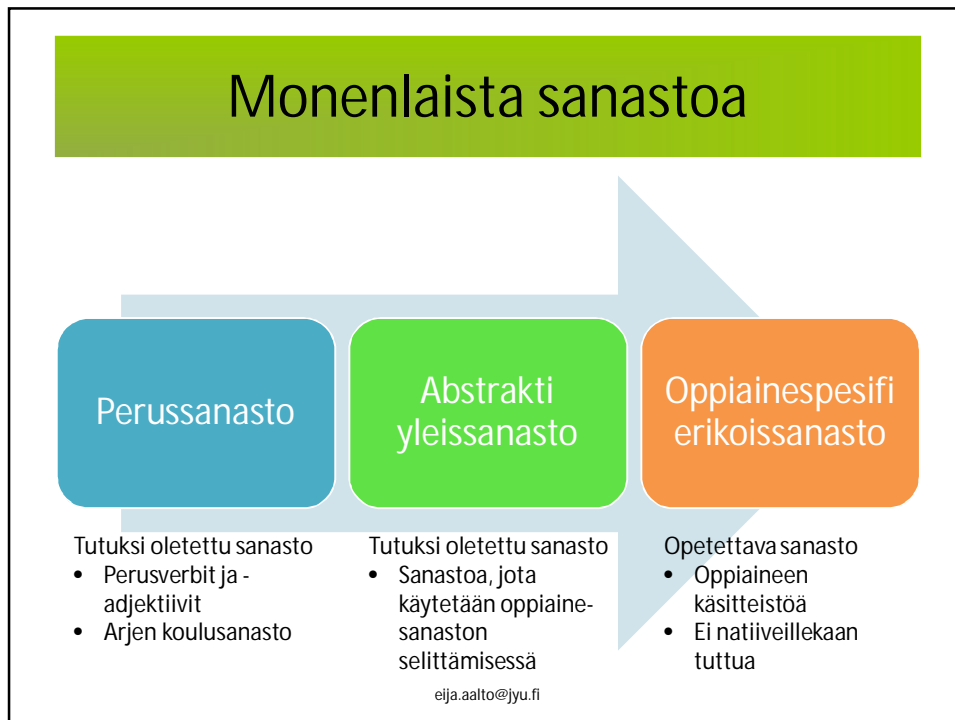
Eija Aalto – eija.aalto@jyu.fi

Selitä käsite mahdollisimman yksinkertaisesti parillesi

hyvinvointivaltio

verotus

eija.aalto@jyu.fi

Mitä voi päätellä?

Sodan jälkeen maksettiin sotakorvauksia ja jälleenrakennettiin sodan runtelemaa maata.

Avaruudesta katsottuna Maa näyttää hyvin sileäpintaiselta ja tasaisesti kaareutuvalta pallolta.

Eija Aalto – eija.aalto@jyu.fi

Tärkeää toimintaa käsitteiden kanssa

- Käsitteiden ja niiden määritelmien etsimistä tekstistä.
- Merkityksen päättely ja selittäminen yhdessä
→ linkitys oppilaan elämään
- Keskeisten käsitteiden väliset suhteet näkyviin (käsitehierarkiat)
- Avaa käsitteet
  - yhdyssanat, päätteet, synonyymit, vastakohtat
  - visualisoi eli kuvainnollista ilmiötä ja sen määritelmää (luokittele, kuvaa prosessia, kuvaa syy-seuraussuhteita, vertaile tai aseta vastakkain)
- Määritelmien rakentamista yhdessä ja niiden vertailua:
  - Mikä tekee määritelmästä hyvän / puutteellisen?
- Esimerkkien keksiminen
- Käsitteen käyttäminen asiayhteydessä (toisto)

Eija Aalto – eija.aalto@jyu.fi

Oppiaineen kieli ei ole vain käsitteitä

- Vuoden 536 ilmaston nopea kylmeneminen on arvoitus keskiajan historiassa. Syyksi arvellaan suuren tulivuoren purkausta ja siitä seurannutta tuhkapilveä.
- Kullakin järvellä on sille ominainen eliöyhteisö, jonka muodostumiseen vaikuttavat monet elottoman luonnon ympäristötekijät kuten lämpötila, sademäärä, maaperän ja veden laatu sekä ravinteiden määrä. Siitä kokonaisuudesta, johon kuuluvat järven eliöyhteisö ja siihen vaikuttavat elottoman luonnon ympäristötekijät, käytetään nimeä ekosysteemi.

ejja.aalto@jyu.fi

Tyypillisiä tehtäviä – miten ohjaavat oppimista?

28. ISLAMILAINEN MAAILMA

Tehtävä ongelmallinen, jos se
 → mahdollistaa tekstin kopioimisen
 → ei ohjaa lukemista, ei opeta ymmärtämisen strategioita
 → keskittyy yksityiskohtiin, ei ohjaa hahmottamaan tekstin rakennetta ja tekstilajia
 → on teknisesti suoritettava: ei sitouta, haasta (eikä motivoi?)

TEHTÄVIÄ:

1	Selitä lyhyesti omin sanoin seuraavat sanat
a	profeetta
b	muslimi
c	moskeija
d	ramadan.
2	Miksi Muhammedia pidetään islamin perustajana?
b	Miksi Muhammed pakeni Mekasta?
3	Mistä vuodesta alkaa islamilainen ajanlasku? Miksi?
b	On vuosi 2003. Mistä vuodesta on kyse islamilaisen kalenterin mukaan?
4	Missä asioissa arabit olivat taitavia jo hyvin varhain?
5	Millaisen kuvan al-Idrisin teos vuodelta 1138 antaa Suomesta?

ejja.aalto@jyu.fi

Lukemisen ohjaaminen – 1

- Lukeminen on ajattelua ja tiedon muokkaamista → tehtävien ”pakotettava” ajattelemaan luettua
- Mallintamalla ohjaaminen pois lineaarisesta lukemisesta.
  - Tehtäviä, jotka eivät mahdollista tiedon kopioimista tekstistä vaan ohjaavat ajattelu- ja päättelytaitojen kehittämiseen
  - Tekstistä löydettävä
    - kokonaisuuksia: holistinen lukeminen
    - pääsanoja: taito päätellä, mitkä sanat tärkeitä
    - ydinasiat: taito päätellä
  - mieluummin lukemista edestakaisin ja eri näkökulmista kuin yksi lukukerta hitaasti

Eija Aalto – eija.aalto@ju.fi

Historiaa: Koulu ennen ja nyt

1. Lue teksti ohjeiden mukaan.

- a. Lue ensin tekstin otsikot. Mistä teksti kertoo?
- b. Silmäile alla oleva teksti hyvin nopeasti ja tee siitä muistiinpanoja:
  - 1) ympyröi kaikki vuosiluvut ja 2) kirjoita vuosiluvut viereisen sivun aikajanelle.
- c. Lue sitten jokaisen kappaleen ensimmäinen lause. Yritä saada yleiskuva tekstistä – älä välitä vieraista sanoista!
- d. Selvitä, mitä tapahtui niinä vuosina, joiden vuosiluvut löysit. Kirjoita avainsanoja vuosiluvun kohdalle aikajanelle.
- e. Lue vielä tarkasti jokainen kappale. Kirjoita jokaisen kappaleen viereen kysymys, johon koko kappale vastaa. Kysy kysymykset parilta.
- f. Vertaa 1800- ja 2000-luvun koulua. Täydennä tiedot käsittekarttaan:

2. Kuuntele, miten opettaja selittää samat asiat tunnilla. Miten selitys eroaa oppikirjatekstistä?

3. Ennakoikaa yhdessä, millaisia kysymyksiä tekstistä voisi tulla kokeeseen. Kerätkää kysymyksiä taululle ja valitkaa niistä yksi, johon kirjoitatte koevastauksen.

Eija Aalto – eija.aalto@ju.fi

Lähde: Tukia, Aalto, Taalas & Mustonen 2007. suomi2 – Minä ja arki. Otava. s. 112–113.

Lukemisen ohjaaminen – 2

- Anna kaikkeen lukemiseen selkeä lukuohje!
  - Tekstin rakenteen avaaminen: Miten kappale etenee? Mistä näkökulmista aihetta käsitellään?
  - Mitä saat irti otsikoista? (usein aihe ja jopa pääasia)
  - Miten kuvat, kaaviot, taulukot ja kuvatekstit auttavat jäsentämään opittavaa asia ja tekstiä?
  - Mitä tekstissä on lihavoitu tai kursivoitu? Numeroinnit? Nimet?
  - Silmäile teksti niin, että luet jokaisen kappaleen 1. lauseen. Millainen yleiskuva syntyy?
→ kappaleen pääasia usein ns. ydinvirkkeessä, joka on monesti kappaleen alussa
  - Mitkä ovat kappaleen tärkeät käsitteet ja missä kohti ne selitetään?
  - Mitä apua on tiivistelmästä?
  - Tarkista oletuksiasi lukemalla teksti tarkasti.

Eija Aalto – eija.aalto@juu.fi

Tehtävätyyppejä lukustrategioiden harjoitteluun – 1

- Maailmantiedon käyttäminen
  - *Piirrä kalan kuva ja kirjoita kuvan ympärille lyhyesti, mitä kaikkea tiedät kalasta.*
- Ydinsanojen ymmärtäminen
  - *Ympyröi otsikoista oppiaineen tärkeä sanat ja selitä niitä omin sanoin.*
- Vieraiden sanojen merkityksen päättely
  - *Ympyröi tekstistä sanat, jotka vaikuttavat tärkeiltä. Lue tekstiä sanojen ympäriltä ja yritä päätellä, mitä sana voisi tarkoittaa.*
- Huomion fokuoiminen tavoitteen kannalta olennaisiin kohtiin (teksti, kappale, lause, lauseke, ydinsanat)
  - *Lue tekstin pääotsikko, väliotsikot ja tiivistelmä. Kokoa niiden tärkeät tiedot käsifkarttaan.*

Tehtävätyyppejä lukustrategioiden harjoitteluun – 2

- Tekstilajien rakenteen tunteminen
  - *Alleiviivaa uutisesta 1) mitä tapahtui, 2) missä se tapahtui ja 3) milloin se tapahtui. Mistä tekstin kohdassa tiedot löytyvät? Miksi?*
  - *Kun alat lukea oppikirjan tekstiä, mitä kannattaa lukea ensin, mitä sitten ja entä sen jälkeen. Miksi?*
- Muun tekstin yhteydessä olevan tiedon hyödyntäminen (kuvat, taulukot, kaaviot)
  - *Tutki oppikirjan kuvia ja kuvatekstejä. Kerro omin sanoin, mitä tietoa niistä saa.*
- Asioiden yhdisteleminen
  - *Kokoa tekstin tärkeimmät asiat käsitekarttaan. Aloita otsikoista, kuvista ja tiivistelmästä. Täydennä tietoja koko tekstin avulla, jos tarvitsee.*
- Johtopäätösten tekeminen
  - *Voisiko kala elää maalla? Perustele vastauksesi.*

Arkikielestä tiedonalan kieleen

Tarvitaan käytänteitä, jotka tutustuttavat tiedonalan kieleen siten, että

- oppilaat rakentavat kielellistä tietoisuuttaan
- tottuvat käyttämään tiedonalan kieltä haastavissa tehtävissä

Tuki eri kielimuotojen välisten yhteyksien rakentamiseen (Lemke 1990)
→ arkikielen ja tiedonalan kielen vertaaminen

Arkikieli

Tiedonalan kieli

Molempia kielimuotoja tarvitaan

- ovat erilaisia työkaluja tutkia todellisuutta
- käytetään eri viestinnällisiin tarkoituksiin (Okhee et al. 2013)
- ovat dialogissa keskenään

Rakenna kielenkäytön jatkumoa

- Samaa asiaa/ilmiötä kielennettävä eri tavoin:
  - Mahdollista tarvittaessa oman äidinkielen käyttö – tutkimukset: *Oppilaan äidinkieleen käytettävä aika ei heikennä edistymistä toisessa kielessä*
  - Arkikielestä → tiedonalan kieleen
  - Puheesta → kirjoitukseen
  - Lukemisesta → kirjoittamiseen
  - Anna kielellisiä malleja eri tekstilajeihin: miten ilmiöistä puhutaan ja kirjoitetaan?

Eija Aalto – eija.aalto@ju.fi

Puhuminen ja kirjoittaminen oppimisen välineinä (Lähde: Gibbons 2002)

3. Our experiment was to find out what a magnet attracted. We discovered that a magnet attracts some kinds of metal. It attracted the iron filings, but not the pin. It also did not attract things that were not metal.	1. “try this one.....no it doesn't go.....it doesn't move....try that.....yes.. it does a bit....that won't work.....it's not metal.....these are the best.....it's making them go really fast”
4. A magnet is a piece of metal which is surrounded by an invisible field of force within it. It is able to pick up a piece of steel or iron because its magnetic field flows into the metal, turning it into a temporary magnet.	2. “We tried a pin, a pencil sharpener, some iron filings and a piece of plastic. The magnet didn't attract the pin, but it did attract the pencil sharpener and the iron filings. It didn't attract the plastic.”

Oppilas tarvitsee mallin:

Määritelmä, koevastaus, koeseloste, muu tekstilaji...

Versio 1.

- Tutkikaa *hyvää esimerkkiä* tekstilajista
  - Tekstin rakenne ja osat: aloitus, asian käsittely, lopetus...
  - Tyypilliset ilmaisutavat
- Tekstin rakenne annettuna, oppilaat täydentävät ryhmissä sisällöt
- Itsenäinen tekstin tuottaminen

Versio 2.

- Tutkikaa anonyymia *puutteellista esimerkkiä* tekstilajista ja korjatkaa sitä yhdessä
  - Hyvä kirjoittaja kirjurina, muu ryhmä ehdottaa, miten korjataan
- Pienryhmissä/pareittain oman tekstin tuottaminen
- Itsenäinen tekstin tuottaminen

Oppilas tarvitsee mallin → Ennen kirjoittamista on tarpeen lukea vastaavaa tekstiä
 eija.aalto@jyu.fi

Ohjaava palaute kirjoittamisessa

- Oppilas hyötyy eniten niiden asioiden opettamisesta,
  - jotka hänen omassa tuottamisessaan horjuvat (välillä oikein, välillä väärin)
  - joita hän yrittää ilmaista, mutta keinoja ei vielä ole
- Miten varmistat, että korjaukset kulkevat oppilaan "oman pään kautta"?
- Miten saada oppilas itse korjaamaan omaa tekstiään?

Eija Aalto – eija.aalto@jyu.fi

Millaista palautetta?

- Huomio kirjoittamisen eri osa-alueisiin, ei vain rakenteisiin
- Mitkä virheet isoja – mitkä pieniä?
→ käsitys virheen painoarvosta kerrottava myös oppilaalle!
- Kaikkea ei korjata kerralla
→ mihin kullakin kirjoituskerralla keskitytään?
→ huomio siihen, mitä on juuri opeteltu tai harjoiteltu
- Oman tekstin uudelleen työstäminen ja korjaaminen
- Millaisesta palautteesta oppilas hyötyy?
→ millaista palautetta hän ymmärtää / osaa tulkita?
- Miten oppilas ymmärtää hyvän kirjoittamisen ja eri tekstilajien kriteerit?
- Palautteen ajoitus ja harkinta yksilöllisten tarpeiden mukaan
- Kommenttien selkeys ja suoruus
- Kannustavuus mutta realismi
→ realistiseen itsearviointiin ohjaaminen

Eija Aalto – eija.aalto@jyu.fi

Tukea oppitunnilla, esim.

1. Tunnin aihe ja rakenne tauluun → oppitunnin kulku näkyväksi
– Avainkäsitteet koko ajan näkyvillä
2. Selkeät siirtymät aiheesta ja toiminnosta toiseen.
3. Toisto: Esitä tärkeät asiat aina vähintään kahdella tavalla, esim. suullisesti ja kirjoittamalla tai visuaalisesti.
4. Osoita asioiden välisiä suhteita visuaalisesti (kuvat, kaaviot, piirroksiset).
6. Pidä riittävän pitkiä taukoja kysymysten jälkeen → aikaa prosessoida kysymyksiä ja omia vastauksia.
7. Ohjeet ei vain kuuloaistin varassa → näytä myös visuaalisesti.
8. Tarkista ymmärtäminen usein ja monella tavalla. → oppilaan lähelle
9. Luo mahdollisuuksia vuorovaikutukselle

Eija Aalto – eija.aalto@jyu.fi

"Normaali" kielitaidon oppiminen

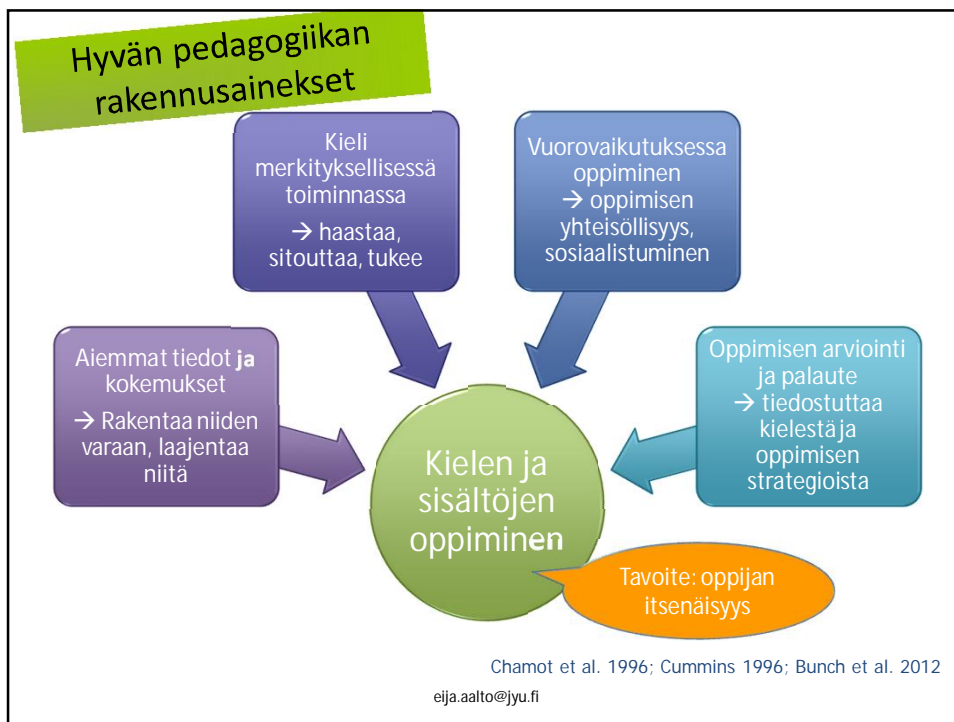
- Yksilöerot isoja, mutta läpi elämän kestävä prosessi
  - Prosessi ei nuorillakaan nopea
- Kielitaitoprofiilit erilaisia: eri taitoalueilla erilainen tahti
- Oman äidinkielen taidolla iso merkitys
  - äidinkielen hallinta ennustaa usein hyvin yleistä koulumenestystä ja myös toisen kielen oppimista (Cummins 2000)
  - AI-taitojen puutteet näkyvät helposti oppimisen hankaluuksina
  - äidinkielen oppimista tuettava, sillä kielenvaihdon riski nuorilla suuri

Eija Aalto – eija.aalto@jyu.fi

Perusopetuksen tavoitteena on auttaa oppilaita sosiaalistumaan kouluun ja yhteiskuntaan (osallisuus, tekijyys ja omistajuus). Tällöin myös opiskeluun sisältyvän toiminnan on mahdollistettava oppilaan identiteettityö.

eija.aalto@jyu.fi

SOPPI-tehtävistänne poimittua...

”Lopuksi opettaja rohkaisi, että ‘pitää vaan kokeilla’, jotta löytäisi sopivat ja toimivat keinot kielellisistä ja kulttuurisista haasteista selviämiseksi.”

eija.aalto@jyu.fi

SOPPI-tehtävistänne poimittua...

"Haasteeksi monikielisten oppilaiden opetuksessa voi muodostua myös se, että ei muisteta tukea riittävästi muita kieliä. Suomenkielen taidon opettelu on koulussa usein se taito, mihin monikielisten lasten kanssa pyritään, mutta oman kielen käyttöä ei tule unohtaa koulussakaan, sillä se on vahva osa lasten identiteettiä. Opettajan tulee kiinnittää huomiota siihen, ettei toisen kielen puhumista tule kokonaan kieltää vaan se kuuluu toisen kielen opettelun mukana ikään kuin uuden kielen kivijalkana. Kun lapsi voi ajoittain käyttää myös omaa äidinkieltään, uudesta kielestä ei tule pakonomaista tai puuduttavaa opiskella."

ejja.aalto@jyu.fi

Opetusta suunnitellessa 1–5 (Gibbons 2012)

1. Päätä, mitkä ovat ne "isot ajatukset", jotka haluat kaikkien oppilaiden ymmärtävän ja hallitsevan?
  - Mitä oppilaat jo tietävät?
  - Miten voit esitellä pääkäsitteet oppilaille tutulla kielellä ja pohjautuen heidän omaan kokemuksiinsa?
  - Miten ne ilmaistaan tiedonalan kielellä?
  - Miten kaikki oppilaat voivat osallistua luokassa?
2. Miten puhetta voi käyttää kielen ja sisältöjen oppimisessa?
  - Millaisia vuorovaikutustilaisuuksia voit rakentaa aiheesta puhumiseen?
  - Miten oppilaat voivat työskennellä yhdessä aiheen parissa?
  - Millaisia tilaisuuksia luot oppimisesta ja kielestä puhumiseen?
  - Miten ja missä kohdin mallinnat tiedonalan kieltä omalla puheellasi?

ejja.aalto@jyu.fi

Opetusta suunniteltaessa...

3. Päätä, mitä tekstejä oppilaat lukevat

- Mitkä tekstin piirteet voivat tuottaa hankaluuksia?
- Miten voit tukea ymmärtämistä a) ennen lukemista, b) lukemisen aikana, c) lukemisen jälkeen?
- Miten luokkatyöskentely auttaa oppilaita ymmärtämään lukemaansa?

4. Päätä, mitä haluat oppilaiden kirjoittavan

- Mitä tekstilajeja?
- Millaisia ohjeita ja malleja voit antaa kirjoittamiseen?
- Mitä erityistukea voit antaa heikoille kirjoittajille?

ejja.aalto@jyu.fi

Opetusta suunniteltaessa...

5. Järjestä aktiviteetit jatkumoksi

- Miten saat jatkumon alkamaan tutusta (puhutusta) kielestä ja etenemään tiedonalan kieleen?
- Mitä mahdollisuuksia oppilailla on käyttää suullisesti tiedonalan kieltä ennen omaa kirjoittamista?

ejja.aalto@jyu.fi

Pedagogisia periaatteita

Bunch ym. 2012

1. Opeta oppiaineesi kielellisiä käytänteitä
  - Esim. kokeen suullinen ja kirjallinen raportointi, määritelmä, essee, koevastaus
2. Arvosta oppilaan kielellisiä ja kulttuurisia resursseja ja rakenna opetusta niiden varaan. Tavoite: laajentaa olemassa olevaa osaamista
3. Sisällytä erityyppisiä kommunikatiivisia aktiviteetteja oppiaineen opiskeluun ja suosi laadukasta vuorovaikutusta

ejja.aalto@jyu.fi

4. Luo haasteellisia ja sitouttavia tehtäviä – ohjaa prosessia. Pidä vaatimustaso korkealla kaikille oppilaille.
5. Varo liikaa yksinkertaistamista ja helpottamista – opeta mieluummin strategioita, joilla normitehtävistä selviää, mutta vähennä tehtävien määrää
  - mikro- ja makrotason scaffolding
6. Ota huomioon oppilaan kokonaistilanne: millaisesta tiedosta hänelle hyötyä?

ejja.aalto@jyu.fi

Pysy kartalla – oppimisen tukeminen

- Gibbons, P. 2009. *English learners, academic literacy and thinking. Learning in the challenge zone.* Heinemann.
- Opetushallituksen sivusto: <http://www.edu.fi>
  - Maahanmuuttajien koulutus
    - Materiaaleja, oppiainesanastoja eri kieliin, hyviä käytänteitä...
    - www.edu.fi/oppimateriaalit/bmh_sanastot/
    - www.edu.fi/oppimateriaalit/matematiikan_sanastot/
- SOPPI – suomeksi oppimassa: <http://soppi.jyu.fi>
  - videoklippejä oppilaan kielitaidosta ja oppimisen ohjaamisesta
  - lisäluettavaa eri aiheista

Eija Aalto – eija.aalto@jyu.fi

- Materiaalia ja ideoita (oppikirjat, cd:t ja opettajan oppaat!)
  - oppimisen ohjaamiseen
  - suomen kielen ja sisältöjen opetuksen integrointiin
  - funktionaaliseen S2-opetukseen

Tukia K., Aalto, E., Taalas, P. & Mustonen, S. 2007.

suomi2 – Minä ja arki. Otava.

- o Aalto ym. 2007. suomi2 – Minä ja arki. Opettajan opas. Otava.

Tukia ym. 2008. *suomi2 – Minä ja media.* Otava.

- o Aalto ym. 2008. suomi2 – Minä ja media. Opettajan opas. Otava

Tukia ym. 2009. *suomi2 – Minä ja yhteiskunta.* Otava.

- o Aalto ym. 2009. suomi2 – Minä ja yhteiskunta. Opettajan opas. Otava.

<http://www.otava.fi/oppimateriaalit/luokat7-9/suomi2/>

Eija Aalto – eija.aalto@jyu.fi